

YANGI KONSTITUTSIYA – KELAJAK POYDEVORI

Soliyev Abzalbek Fazliddin o‘gli.

**Farg‘ona viloyati yuridik texnikumi
o‘quvchisi.**

Telefon: 99 089 76 00

Email: soliyevabzalbek@gmail.com

Annotatsiya: Maqolada yangi Konstitutsiyaning qabul qilinishi O‘zbekiston uchun katta qadam ekanligi, u mamlakat siyosiy tizimini modernizatsiya qilish, demokratik boshqaruvni mustahkamlash, inson huquqlarini himoya qilish, iqtisodiy o‘shish va taraqqiyotga ko‘maklashishga qaratilganligi yuzasidan fikr-mulohazalar berilgan. Shuningdek, O‘zbekiston xalqi bo‘lajak referendumda ma’qullasa, yangi Konstitutsiya mamlakatning yanada farovon va demokratik kelajagi uchun poydevor yaratishi alohida ta’kidlangan.

Kalit so‘zlar: O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi, umumxalq referendumi, demokratiya, konstitutsiyaviy komissiya, demokratik boshqaruv, inson huquqlari, sud hokimiyati, xalqaro hamjamiyat, xalqaro kuzatuvchilar

2023-yil 30-aprel kuni O‘zbekiston xalqi uchun muhim kundir. Chunki shu kuni mamlakatning yangi Konstitutsiyasini qabul qilish bo‘yicha umumxalq referendumini o‘tkaziladi. Yangi Konstitutsiya mamlakat kelajagi va farovon hayot uchun qo‘yilgan muhim qadamdir. Bu muhim tarixiy hujjat O‘zbekistonning siyosiy tizimini modernizatsiya qilish va demokratik boshqaruvni rivojlantirishga qaratilgan. Taklif etilayotgan Konstitutsiya mamlakatning demokratik rivojlanishini nazarda tutgan bo‘lib, qonun ustuvorligini mustahkamlash, inson huquqlarini himoya qilish va iqtisodiy o‘shishga ko‘maklashishga mo‘ljallangan.

Yangi Konstitutsiya Prezident Shavkat Mirziyoyev tashabbusi bilan maxsus tayinlangan komissiya tomonidan ishlab chiqildi. Komissiya tarkibiga konstitutsiyaviy huquq sohasi mutaxassislari, fuqarolik jamiyati tashkilotlari vakillari, parlament deputatlari kirdi. Konstitutsiyaviy komissiya o'z faoliyatini uch bosqichda amalga oshirdi. Birinchi bosqichda, Konstitutsiyani o'zgartirish bo'yicha takliflar qabul qilindi, jamlandi va tahlil qilindi. Qisqa muddatda fuqarolardan 60 mingdan ziyod taklif va g'oyalar kelib tushdi. Ikkinchi bosqichda, parlament tomonidan ishlab chiqilgan, takomillashtirilayotgan Konstitutsiya loyihasi umumxalq muhokamasida ko'rib chiqildi. Yakuniy bosqichda esa umumxalq muhokamasi natijasida maromiga yetkazilgan qonun loyihasi Prezidentimiz taklifiga asosan, referendum o'tkazish yo'li bilan qabul qilinishi ko'rsatib o'tildi.

Konstitutsiya yurtimiz taraqqiyoti, xalqimiz farovonligi rivojiga xizmat qilishi, eng avvalo esa "Inson qadri uchun" g'oyasini ustuvor yo'nalish sifatida belgilashi kutilmoqda. Darhaqiqat, shu maqsadda insonning qadr-qimmatini, sha'ni va g'ururi ustuvor maqsad qilib olingan, izchil va puxta o'ylangan, bir necha bosqich davomida ishlab chiqilgan Bosh qomusimizning yangi tahrirdagi varianti ishlab chiqildi. Moddalar soni amaldagi 128 tadan 155 taga, normalar soni esa 275 tadan 434 taga ko'paymoqda. Shuningdek, 128 ta moddadan 91 tasiga konseptual o'zgarish kiritilyapti. Konstitutsiya matni 65 foizga yangilandi.

Yangi Konstitutsiya demokratik boshqaruvni mustahkamlash va inson huquqlarini himoya qilishga qaratilgan bir qancha muhim o'zgarishlarni o'z ichiga oladi. Masalan, Konstitutsiyada mustaqil sud hokimiyati o'rnatilib, adolatli sud muhokamasi huquqi kafolatlanadi. Shuningdek, bu muhim hujjat so'z, matbuot va din erkinligini kafolatlaydi. Bundan tashqari, yangi Konstitutsiya parlamentning mamlakat boshqaruvidagi rolini kuchaytirib, prezidentdan muhim tayinlovlar va qarorlar uchun parlamentdan ruxsat olishini talab qiladi.

Yangi Konstitutsiyada iqtisodiy o'sish va rivojlanishni rag'batlantirish qoidalari ham mavjud. Masalan, u xususiy mulk huquqlarini kafolatlaydi va xorijiy sarmoya uchun asos yaratadi. Shuningdek, u mamlakat infratuzilmasini yaxshilash, innovatsiyalar va tadbirkorlikni rivojlantirishga qaratilgan qoidalarni ham o'z ichiga oladi.

Umuman olganda, yangi Konstitutsiya O'zbekiston uchun katta qadamdir. U mamlakat siyosiy tizimini modernizatsiya qilish, demokratik boshqaruvni mustahkamlash, inson huquqlarini himoya qilish, iqtisodiy o'sish va taraqqiyotga ko'maklashishga qaratilgan. O'zbekiston xalqi bo'lajak referendumda ma'qullasa, yangi Konstitutsiya mamlakatning yanada farovon va demokratik kelajagi uchun poydevor yaratadi.

Yangi Konstitutsiyada taklif etilayotgan asosiy o'zgarishlardan biri hokimiyatlar bo'linishining kuchaytirilishidir. Konstitutsiyada hokimiyatning ijro etuvchi, qonun chiqaruvchi va sud tarmoqlari o'rtasidagi vakolatlar aniq chegaralangan holda muvozanat tamoyili belgilab qo'yilgan. Prezidentning vakolatlari cheklanadi, parlament hukumat faoliyatini nazorat qilish vakolatiga ega bo'ladi.

Yangi Konstitutsiyada inson huquqlarining keng doirasi, jumladan, so'z erkinligi, yig'ilishlar va uyushmalar tashkil etish erkinligi ham kafolatlangan. U irqi, jinsi, dini va boshqa omillarga ko'ra kamsitishni taqiqlaydi va inson huquqlari buzilishini taqiqlaydi.

Bundan tashqari, Konstitutsiya mulk huquqini ta'minlash, byurokraziyani qisqartirish va biznes uchun yanada qulay muhit yaratish orqali iqtisodiy o'sish va rivojlanishga ko'maklashishga qaratilgan. Shuningdek, u atrof-muhitni muhofaza qilish va barqaror rivojlanish muhimligini tan oladi.

O'zbekiston Respublikasining yangi tahrirdagi Konstitutsiyasi ijtimoiy adolat, erkinlik va tenglik tushunchalari bilan chambarchas bog'liq ekanligi, inson va davlatning huquqiy holatini belgilashda inson huquqlari ustuvorligi, davlat bilan

fuqaroning o‘zaro siyosiy-huquqiy mas’ulligi prinsiplariga asoslanuvchi tamoyillar yangi konsepsiyaga tayangan bo‘lib, unda ilk bor inson huquqlari kategoriyasi konstitutsiyaviy darajada mustahkamlab qo‘yilgan.

Yangi Konstitutsiya qabul qilinsa, O‘zbekiston Sovet Ittifoqidan mustaqillikka erishganidan ko‘p o‘tmay, 1992 yildan beri amalda bo‘lgan amaldagi Konstitutsiya o‘rmini egallaydi. Taklif etilayotgan Konstitutsiya shaffoflik va mas’uliyatning yo‘qligi uchun tanqid qilingan mavjud tizimdan sezilarli darajada uzoqlashishni anglatadi.

Yangi Konstitutsiya bo‘yicha referendum xalqaro kuzatuvchilar tomonidan diqqat bilan kuzatilishi kutilmoqda va ular ovoz berish jarayonining erkin, adolatli va shaffof o‘tishini ta’minlash uchun kuzatib boradi. Yangi Konstitutsiyaning muvaffaqiyatli qabul qilinishi O‘zbekistonning demokratik rivojlanishi yo‘lidagi muhim qadam bo‘ladi va mamlakatning xalqaro hamjamiyat bilan aloqalarini mustahkamlashga yordam beradi.

Foydalanilgan manbalar

1. Yangi O‘zbekistonning Yangi Konstitutsiyasi xalqimiz muallifligida yaratiladi – <https://constitution.uz/>
2. Yangi O‘zbekistonda yangi tahrirdagi Konstitutsiya – <https://iiu.uz/oz/news/2092>
3. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyaviy Sudining qarori: “O‘zbekiston Respublikasi O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi qonunchilik palatasining “O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi to‘g‘risida”gi O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyaviy Qonuni loyihasi bo‘yicha O‘zbekiston Respublikasi referendumini o‘tkazish haqida”gi qarorining (ilovasi bilan) O‘zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasiga muvofiqligini aniqlash to‘g‘risidagi ish yuzasidan” – <https://lex.uz/ru/docs/-6405731>

4. Yangi o'zbekistonning yangi Konstitutsiyasi! – <http://marifat-ziyo.uz/articles/constitution16>

